

Hemşirelik Öğrencilerinin Araştırmaya Yönelik Farkındalık ve Tutumlarının Değerlendirilmesi

Evaluation of Nursing Students' Awareness and Attitudes Towards Nursing Research (Araştırma)

Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi (2015) 30–39

Canan KARADAŞ*, Leyla ÖZDEMİR*

*Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği, Ankara, Türkiye

Geliş Tarihi: 07 Temmuz 2015

Kabul Tarihi: 01 Ekim 2015

ÖZ

Amaç: Bu çalışma, literatür tarama ve makale değerlendirme eğitiminin, öğrencilerin araştırmaya yönelik tutum ve farkındalıkları üzerine etkisini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Gereç ve Yöntem: Yarı deneysel tipte yapılan araştırma, lisans düzeyinde eğitim veren bir hemşirelik okulunun birinci sınıfında öğrenim gören 30 öğrenci ile yapılmıştır. Veriler; öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerini, araştırma bilgisi ve bilimsel aktivitelere yönelik bilgilerini içeren bir veri toplama ve "Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelikte Araştırma ve Gelişmelere Yönelik Farkındalık ve Tutumu Ölçeği" ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, Mann-Whitney U ve McNemar testi kullanılmıştır.

Bulgular: Literatür tarama ve makale değerlendirme eğitimi öncesi ve sonrası öğrencilerin araştırmalara yönelik farkındalık ve tutumları benzer şekilde yüksek bulunmuştur (ön test 4.19, son test 4.21) ($p>0.05$). Eğitim öncesi ve sonrası öğrencilerin %80'i araştırma yapmaya isteklidir. Ancak öğrencilerin %73.3'ü bilimsel bir etkinliğe katılmamıştır. Öğrencilerin hiçbiri İngilizce makale takip etmezken; düzenli Türkçe makale takip etme oranı eğitim sonrası %23'ten %36.7'ye yükselmiştir ($p>0.05$). Öğrencilerin makale takip edememe nedenlerinden biri olan "kaynaklara ulaşamama" eğitim sonrasında anlamlı düzeyde azalmıştır (Eğitim öncesi %36.7, sonrası %6.7) ($p<0.05$)

Sonuç: Literatür tarama ve makale değerlendirme eğitimi öncesi ve sonrası öğrencilerin araştırmalara yönelik farkındalık- tutumlarının ve araştırma yapma isteklerinin benzer şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Araştırma kapsamında verilen eğitimin etkisi sonucu öğrencilerin kaynaklara ulaşamama sorununda azalma belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Araştırma, hemşire, öğrenciler, farkındalık, tutum.

ABSTRACT

Aim: This study was conducted with the aim of evaluating the influence of literature review and evaluation education on nursing students' awareness and attitudes towards nursing research.

Material-Methods: This quasi-experimental study was carried out with 30 first year students of a nursing school that provides nursing education at the level of bachelor of science. Data was collected by a data collection form and Turkish version of "Nursing students' attitudes towards and awareness of research and development within nursing scale" that included information related to descriptive characteristics of the students and the students' knowledge about research and scientific activities. Numbers, percentage, mean, standard deviation, Mann-Whitney U and McNemar tests were used for data analysis.

Results: Students' awareness and attitudes towards nursing research was found similarly high before (4.19) and after (4.21) the education ($p>0.05$). 80% of the students were willing to do research before and after the education. However, 73.3% of the students has never attended to any scientific activities. While no student followed English articles, regular Turkish article follow-up ratio rised to 36.7% from 23% after the education ($p>0.05$). 'Inability of accessing references' which is one of the reasons for unfollowing articles decreased significantly after the education (Before the education 36.7% , after the education 6.7%) ($p<0.05$).

Conclusion: Awareness and attitudes of the students towards nursing research and their willingness for conducting research were similarly high before and after the literature review and evaluation education. As a result of the provided education in the context of the study, a reduction was determined in the problem of inability of accessing references.

Key Words: Research, nurse, students, awareness, attitude.

GİRİŞ

Araştırma, bilimsel gelişmenin en temel aracıdır. Araştırma ile elde edilen bilimsel bilginin hemşirelik uygulamasını olumlu yönde etkilemesi ve geliştirmesi beklenir. Hemşirelik bakımının araştırma bulgularına dayandırılarak verilmesi, hemşireliğin gelişimi, hemşirelik uygulamalarının etkinliği ve yeterliliği için temeldir¹. Uluslararası Hemşireler Birliği; 1999 yılında yayınladığı ve 2007 yılında revize ettiği raporda, profesyonel hemşireliğin araştırmalara dayalı uygulamalarla gerçekleştirilebileceğini belirterek; araştırma yapılmayı, araştırma kapasitesinin geliştirilmesini, hemşirelerin ve öğrencilerin araştırmaları eleştirel bakışla değerlendirebilmeleri için araştırma eğitiminin gerekliliğini vurgulamıştır². Lisans eğitiminin araştırma ile ilgili temel bakış açısının ve becerisinin kazandırıldığı önemli bir aşama olduğu ve araştırmacı kimliğinin öncelikle lisans eğitiminde kazandırıldığı belirtilmektedir^{3,4}. Lisans mezunu hemşirenin, etkili bir araştırma tüketicisi olması ve araştırma bulgularını uygulamaya aktarabilmesi için; araştırma raporlarını anlayabilmesi, eleştirel değerlendirebilmesi ve araştırma sürecinin aşamalarını kavraması önemlidir^{5,6}.

Eğitim müfredatlarında araştırmaya yönelik daha fazla sorumluluk ve uyaran verilerek, öğrencilerin araştırma bilgi ve becerileri geliştirilmelidir. Öğrencilerin hemşirelik araştırmalarına karşı ilgi ve isteklerinin artırılmasını sağlayan yolları bulmak ise en önemli sorunlardan biridir⁵. Phillips'in⁷ çalışmasında bahsettiği gibi sorumluluk verildiğinde ve aktif öğrenme yöntemi kullanıldığında, öğrencilerin motivasyonları da artmaktadır. Aktif öğrenme yöntemi kullanılıp, yüksek motivasyonla kliniğe çıkan öğrenci; araştırma yapma ve araştırma sonuçlarını kullanma ile ilgili dört önemli engeli

aşabilecektir^{7,8,9,10}. Bu engeller; araştırmayı gerekli görmemek, araştırma raporlarını anlama ve değerlendirme becerisinin yetersiz olması, araştırma sonuçlarının kullanılabilmesi için yeterli zamanlarının olmaması, araştırma sonuçlarını uygulama için kurumsal desteğin yetersiz olmasıdır^{1,7,11,12}.

Moch ve Lonsdorf'a¹³ göre öğrenci hemşireler, araştırmanın gerekliliğine ilişkin sahip oldukları bilgileri aktararak ya da belirli bir konuyla ilgili sorular yönelterek, kliniklerde çalışan hemşireleri araştırmanın gerekliliği ile ilgili motive edebilir. Ayrıca araştırma bilgi ve becerisine sahip öğrenciler, ortak çalışma ortamlarında öğrendiklerini hemşirelere aktarabilir. Bazı durumlarda hemşireler, öğrenciler ve akademisyenler ortak araştırmalar yapıp, kongrelerde bildiri olarak yayınlatabilir. Ortak çalışmalarda öğrenci ve klinisyen hemşireler birbirini destekleyerek, araştırma yapma ve uygulama ile ilgili motivasyonlarını artırabilirler. Öğrenciler, yoğun iş yükü nedeniyle araştırmaları yakından takip edemeyen hemşirelere, okudukları araştırmalar ve güncel kanıtlarla ilgili bilgi verebilirler¹⁴.

Hemşirelikte araştırma eğitiminin yeterliliğinin sağlanması; hemşirelik rollerinin yerine getirilmesi, kaliteli hemşirelik bakımı sunulması ve hemşirelerin profesyonel rollerini yerine getirebilmesi için önemlidir. Araştırma yapmak için gerekli bilgi-beceriye sahip ve istekli öğrencilerin mezun olarak çalışmaya başlaması; hasta bakımının sağlandığı tüm ortamlarda kanıta dayalı uygulamaların yaygınlaşmasını sağlayacaktır. Ayrıca bu durum; bakımın ve hizmetin kalitesini artıracak; kalite göstergeleri arasında bulunan mortalite-morbidite oranlarını olumlu yönde değiştirecektir.

Literatürde öğrenci hemşirelerin araştırma farkındalık ve tutumlarının belirlenmesinin önemi vurgulanmaktadır^{6,15,16}. Ancak hemşirelik öğrencilerinin araştırma tutum ve farkındalığını belirleyen az sayıda araştırma bulunmaktadır^{5,15,17}. Yapılan bir çalışmada¹⁵ öğrencilerin araştırmalara yönelik farkındalık ve tutumları incelenerek; olumlu tutuma sahip olduğu bulunmuştur. Araştırmalara yönelik olumlu tutumu olan öğrenciler, araştırmaların hemşirelikte profesyonelleşmeye katkı sağlayacağına ve bakımın kalitesini yükselteceğine inanmaktadır¹⁷. Bir çalışmada⁵, öğrencilerin araştırma bilincini geliştirmek için derslerde hemşirenin araştırmacı rolünün vurgulanması, araştırma ödevleri verilmesi, öğrencilerin projelere dahil edilmesi ve bilimsel toplantılara katılımlarının desteklenmesi önerilmiştir.

Çalışmamızda, bir hemşirelik okulunda öğrenim gören 1. sınıf öğrencilerine toplam 14 hafta olmak üzere, haftada dört saat uygulamalı olarak verilen literatür tarama ve makale değerlendirme eğitiminin, öğrencilerin araştırmaya yönelik farkındalık ve tutumları üzerine etkisi değerlendirilmiştir.

H₀: Verilen literatür tarama ve makale değerlendirme eğitiminin araştırmalara yönelik ölçek madde puan ortalamasına etkisi yoktur.

H₁: Verilen literatür tarama ve makale değerlendirme eğitiminin araştırmalara yönelik ölçek madde puan ortalamasına etkisi vardır.

YÖNTEM

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini; bir devlet üniversitesinin hemşirelik bölümünün 1. sınıfında öğrenim gören 57 öğrenci oluşturmuştur. Örneklem hesaplanmasında güç analizi

kullanılmıştır. Bu hesaplamada test ortalaması 4.21, standart sapma 0.14 ve %90 güven aralığında örnekleme en az 30 öğrencinin alınması gerektiği belirlenmiştir. 10 öğrencinin çalışmaya katılmayı reddetmesi, 8 öğrencinin anket formunun tamamını doldurmaması, 4 öğrencinin iletişim bilgilerinin olmaması, 4 öğrencinin hemşirelik bölümünden olmaması ve 1 öğrencinin Türkçe bilmemesi nedeniyle toplam 27 öğrenci örneklem dışında kalmıştır. Çalışma; katılmaya gönüllü olan 30 öğrenci ile araştırma tamamlanmıştır.

Araştırmanın yöntemi

Araştırmanın yöntemi ön test-son test tek grulu desen düzeninde ön deney tasarımı olarak planlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından literatür taranarak geliştirilen ve iki bölümden oluşan anket formu^{6, 15, 17} ve Temel ve arkadaşları⁵ tarafından Türkçeye uyarlanan “Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelikte Araştırma ve Gelişmelere Yönelik Farkındalık ve Tutumu Ölçeği” ile toplanmıştır. Anket formunun ilk bölümünde yaş, cinsiyet ve mezun olunan lise türü gibi tanımlayıcı özellikler (9 soru); ikinci bölümde bilimsel yayın takip etme, makale okuma, anlama, bilimsel etkinliğe katılma gibi araştırma bilgisi ve bilimsel aktivitelere yönelik sorular (12 soru) bulunmaktadır. “Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelikte Araştırma ve Gelişmelere Yönelik Farkındalık ve Tutumu Ölçeği” 29 maddeden oluşup; İsveç’te Björkström ve arkadaşları¹⁵ tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türk toplumda geçerlik-güvenilirlik çalışması Temel ve arkadaşları⁵ tarafından yapılmıştır. Ölçeğin geçerlik indeksi 0.98 bulunmuştur. Ölçeğin tümü için belirlenen Cronbach Alfa katsayısı 0.89 olup, maddelerin korelasyon katsayıları 0.24 ile 0.6 arasındadır (p=0.00). Ölçeğin; çalışmamız için Cronbach Alfa katsayısı 0.73 olup; geçerli olduğu saptanmıştır.

Ölçek maddelerinin 17’si olumlu (1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 20, 22,24, 25, 27, 28, 29), 12’si olumsuz (2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 21, 23, 26) yapıda olup; olumsuz maddeler ters puanlanmaktadır. Likert tipindeki ölçekten (Hiç katılmıyorum=1,Çok az katılıyorum=2, Kısmen katılıyorum=3, Katılıyorum=4, Çok katılıyorum=5) katılımcının aldığı toplam puan, toplam madde sayısına bölünerek ölçeğin madde puan ortalaması hesaplanır. Ölçeğin madde puan ortalamasının alabileceği en düşük değer 1, en yüksek değer ise 5’tir. Madde puan ortalamasının beşe yaklaşması, araştırma farkındalığının ve olumlu tutumun yüksek olduğunu gösterir.

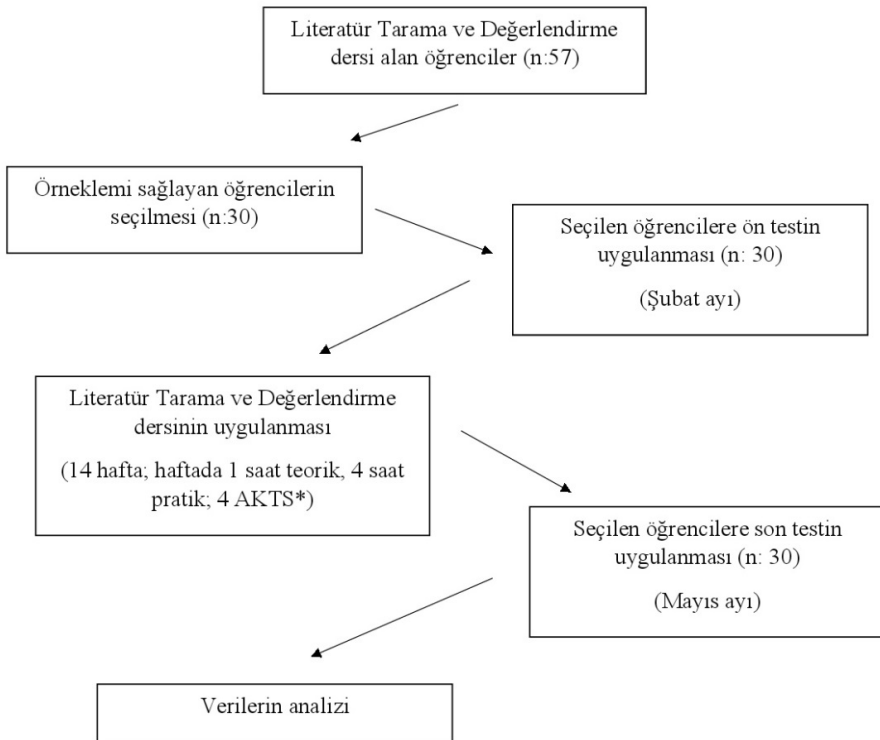
Araştırmanın Uygulaması

Araştırma kapsamında anket formu ve “Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelikte Araştırma ve Gelişmelere Yönelik Farkındalık ve Tutumu Ölçeği” eğitim uygulamasından hemen önce (Şubat 2014) öğrencilere dağıtılarak uygulanmıştır (ön test). Haftada dört saat pratik, 1 saat teorik olmak üzere toplam 14 hafta süre ile öğrenci hemşirelere veri tabanına ulaşma yolları, kütüphane kullanımı, makale değerlendirme ve hemşirelik alanına özgü makale seçme ve değerlendirme başlıklarını içeren eğitim

uygulamalı olarak verilmiştir. Ders etkinlikleri kapsamında; kütüphane ziyareti yapılmış olup; teorik olarak konunun anlatılmasını takiben, öğrenciden kendilerine ayrılan serbest zamanda “Hemşirelik Alanına Özgü Makale İncelemesi” yaparak, raporlaması istenmiştir. Eğitim uygulaması bittikten bir hafta sonra (Mayıs 2014) anket formunun araştırma bilgisi ve bilimsel aktivitelere yönelik verileri içeren ikinci bölümü ve “Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelikte Araştırma ve Gelişmelere Yönelik Farkındalık ve Tutumu Ölçeği” tekrar uygulanmıştır (son test). Anket formu ve ölçeğin doldurulması yaklaşık olarak 15 dakika sürmüştür. Uygulama akış şeması şekil 1’de gösterilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS 16.0 paket programında; tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, ortanca ve çeyrekler arası genişlik), Mann-Whitney U, Wilcoxon İşaret Testi ve McNemar testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

*AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

Şekil 1. Uygulama Akış Şeması

Araştırmanın Etik Yönü

- Araştırmada kullanılan “Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelikte Araştırma ve Gelişmelere Yönelik Farkındalık ve Tutumu Ölçeği” Türkçe formunun kullanılabilmesine ilişkin yazılı izin alınmıştır.
- Çalışma Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından uygun bulunmuştur. (Onay kodu: 99950669).
- Çalışmanın yapıldığı okuldan yazılı izin alınmıştır.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden sözel onam alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma sadece bir hemşirelik okulunda yürütülmüştür. Bu nedenle çalışmadan elde edilen bulgular sadece araştırmanın uygulandığı hemşirelik okulunu kapsamaktadır. Çalışmanın yürütülmesinde kullanılan ölçek tek boyutlu olup, öğrenci hemşirelerin araştırma farkındalık ve tutumunu ölçmektedir. Bu nedenle öğrencilerin araştırma becerileri, araştırma gerekliliği/yararlılığı, araştırmalara yönelik bireysel ilgi ve araştırmaları klinik uygulamada kullanma şekli değerlendirilememiştir.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 19.4'tür. Tamamı birinci sınıf ve %86.7'si kız öğrencidir. %66.7'si Anadolu-Fen Lisesi, geri kalanlar ise Düz Lise, Anadolu Öğretmen veya Sağlık Meslek Lisesi mezunudur. Öğrencilerin %76.7'si kendi isteği ile hemşirelik bölümünü seçmişlerdir. Öğrencilerin %90'ı araştırmaya yönelik bir ders almadıklarını ve %66.7'si daha önce bilimsel bir etkinliğe katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %73.3'ü herhangi bir araştırmaya katılmamıştır. Katılanların %60'ı ise denek olarak araştırmaya katılmıştır.

Eğitim öncesinde (%60) ve sonrasında (%63.3) öğrenciler benzer oranda Türkçe makale okuduklarında anladıklarını ifade etmişlerdir (Tablo 1). Eğitim öncesi öğrencilerin %30'ü İngilizce makale okuduğunda anlamadığını ifade ederken; bu oran eğitim sonrası %46.7'ye yükselmiştir (Tablo 1). Yapılan istatistik analizinde bu farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p=0.180$).

Düzenli olarak Türkçe makale takip etme oranı ise eğitim sonrası %23'ten %36.7'ye yükselmiştir (Tablo 1). Ancak bu artış istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p=0.219$). Eğitim öncesinde öğrencilerin %20'si aylık en fazla 1-2 Türkçe makale okurken; eğitim sonrasında %33.3'ü aylık 1-2, %6.6'sı 5-6 Türkçe makale okumaktadır. Eğitim öncesi ve sonrası öğrencilerin hiçbiri İngilizce bilimsel yayın takip etmemektedirler. Eğitim öncesinde ve sonrasında öğrencilerin yayın takip etmeme nedenleri benzerlik göstermektedir. Buna göre öğrenciler çoğunlukla yeterli zamanın olmayışı (eğitim öncesi %40, sonrası %50), hangi makaleyi seçeceğini bilememe (eğitim öncesi %40, sonrası %40) ve kaynaklara ulaşamama (eğitim öncesi %36.7, sonrası %6.7) nedenleriyle yayın takip edememektedirler. Öğrencilerin yayın takip edememe nedenleri arasında bulunan kaynaklara ulaşamama, eğitim sonrasında istatistiksel açıdan anlamlı şekilde azalmıştır ($p=0.004$).

Eğitim öncesi ve sonrası öğrencilerin %80'i araştırma yapmaya istekli olduğunu belirtmiştir (Tablo 1). Araştırma yapmaya istekli olduklarını belirten öğrenciler eğitim öncesi ve sonrası; araştırma yapmayı ilgi çekici bulduğunu (eğitim öncesi=%13.3, sonrası=%13.3) ve yeni şeyler keşfetmeye istekli olduğunu (eğitim öncesi=%23.3, sonrası=%16.7) benzer oranlarda belirtmişlerdir. Eğitim öncesi öğrencilerin %13.4'ü araştırmanın mesleki kariyere ve bilime fayda sağlayacağını belirtirken; eğitim sonrası bu oran %40'a yükselmiştir.

Eğitim sonrasında öncesine göre ölçek puan ve ölçek madde puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 2).

TARTIŞMA

Hemşirelik; profesyonelleşme, mesleki uygulamalarını geliştirme, karar verme süreçlerini destekleme ve hasta sonuçlarını iyileştirme açısından araştırmanın son

Tablo 1. Öğrencilerin Eğitim Öncesi ve Sonrası Bilimsel Araştırmaya İlişkin Tanımlayıcı Bilgileri (n=30)

Tanımlayıcı Bilgiler	Eğitim Öncesi			Eğitim Sonrası		
		n	%		n	%
Türkçe makale okuduğunda anlama	Evet	18	60	Evet	19	63.3
	Kısmen	12	40	Kısmen	11	36.7
İngilizce makale okuduğunda anlama	Kısmen	21	70	Kısmen	16	53.3
	Hayır	9	30	Hayır	14	46.7
Türkçe bilimsel yayınları takip etme	Evet	7	23	Evet	11	36.7
	Hayır	23	77	Hayır	19	63.3
Araştırma yapma isteği	Evet	24	80	Evet	24	80
	Hayır	6	20	Hayır	6	20

Tablo 2. Öğrencilerin “Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelikte Araştırma ve Gelişmelere Yönelik Farkındalık ve Tutumu Ölçeği” Ön Test-Son Test Ölçek Madde Puanı Değerlendirmesi (n=30)

Ön-test Ölçek Madde Puan Ortalaması	Med (min-maks)	Persantil			İstatistiksel değer
		25.	50.	75.	
	4,15 (3-5)	3,89	4,15	4,66	238,00* p= 0,66
Son-test Ölçek Madde Puan Ortalaması	4,32 (3-5)	3,92	4,32	4,52	

* : Wilcoxon İşaret Testi

derece önemli olduğu bir meslektir. Mesleğin araştırma bilgi ve kültürünün temelleri, lisans eğitimi sırasında atılmaktadır. Hemşirelik mesleğindeki bilimsel gelişmeler de hemşirelik eğitiminin araştırma ile temellendirilmesini desteklemektedir¹⁸. Bu nedenle literatür, hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutumlarını belirlemenin önemini vurgulamaktadır¹⁷.

Çalışmamızda öğrencilerin hemşirelik araştırmalarına yönelik tutum ve farkındalık madde puan ortalamaları medyanı ön testte 4,15 (3-5), son testte ise 4,32 (3-5) bulunmuştur (Tablo 2). Her iki ölçümde de hemşirelik öğrencilerinin araştırma farkındalığının yüksek olduğu ve olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür. Eğitim etkinliği sonrası araştırma farkındalığında ve tutumda artma olsa da; bu artış istatistiksel olarak anlamlı düzeye ulaşmamıştır. Bunun nedeninin öğrencilerin eğitim öncesinde de hemşirelikte araştırmalara karşı olumlu tutuma sahip olmalarından kaynaklandığı düşünülmüştür. Literatüre bakıldığında da çalışmamızın bulgusuna benzer şekilde öğrenci hemşirelerin araştırmalara yönelik farkındalık ve tutumunun olumlu olduğu görülmektedir^{15,17,19}. Veeramah'ın¹⁹ hemşirelik öğrencileri ile yaptığı bir çalışmada, öğrencilerin araştırma tutumlarının olumlu olduğu tespit edilmiş ve bu durumun daha önce araştırmaya yönelik ders alınması ile ilgili olduğu düşünülmüştür. Ancak çalışmamızda öğrencilerin %90'ı daha önce araştırma dersi almamıştır. Bu nedenle çalışmamızda öğrencilerin yüksek araştırma farkındalığına ve olumlu tutuma sahip olması, örnekleme oluşturan genç popülasyonun kültürel olarak teknoloji çağında yetişmesi ve araştırmanın önemini kavraması ile yorumlanmıştır.

Araştırma sürecinin tüm aşamalarına aktif olarak katılan öğrenciler, araştırma konusunda beklenen rolleri kazanabilmektedirler^{7,20}. Tabloda yer almamakla birlikte; çalışmamızda öğrencilerin büyük kısmı (%73.3) herhangi bir bilimsel araştırmaya katılmamıştır. Katılan öğrenciler ise denek olarak araştırmalarda yer almıştır. Toraman Uysal ve arkadaşları⁶ tarafından dördüncü sınıf hemşirelik öğrencileriyle yapılan bir çalışmada, öğrencilerin yaklaşık %75'inin en az bir bilimsel araştırmaya katıldıkları ve yaklaşık üçte ikisinin bir araştırmanın planlama ve uygulama aşamasında yer aldıkları belirlenmiştir. Çalışmamızdaki bu farkın öğrencilerin henüz birinci sınıfta olmalarından, okula ve mesleğe uyum sürecinde bulunmalarından kaynaklandığı düşünülmüştür.

Çalışmamızda öğrencilerin yayın takip edememe nedenlerinden biri olan 'kaynaklara ulaşamama' eğitim sonrasında istatistiksel açıdan anlamlı bir azalma göstermiştir (p=0.004). Eğitim kapsamında verilen veri tabanına ulaşma yolları, kütüphane kullanımı konularındaki eğitimin bu azalmada etkili olduğu düşünülmektedir. Bu neden araştırma kapsamında literatüre ulaşma konusunda verilen eğitimin etkili olduğu söylenebilir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç olarak, literatür tarama ve makale değerlendirme eğitimi öncesi ve sonrası öğrencilerin araştırmalara yönelik farkındalık ve tutumlarının benzer şekilde yüksek görülmüştür. Eğitim öncesi ve sonrası öğrencilerin büyük kısmı araştırma yapmaya isteklidir. İçinde bulunduğumuz teknoloji çağının, öğrencilerin araştırmalara yönelik farkındalık ve tutumlarını olumlu etkilediği düşünülmüştür. Öğrencilerin yayın takip edememe nedenleri arasında bulunan kaynaklara ulaşamama, eğitim sonrasında

istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde azalmıştır. Bu sonuç, araştırma müdahalesi kapsamında yapılan eğitimin etkisini göstermektedir.

Öğrenci hemşirelerin araştırmalara yönelik olumlu tutumlarının geliştirilmesi ve farkındalık düzeylerinin yükseltilmesi için;

- Bilimsel veri tabanlarına ulaşmayı sağlayacak teorik ve pratik temelli derslerin artırılması,
- Öğrencilerin bilimsel aktivitelere katılımının artırılması hususunda gerekli teşvik ve iş birliğinin sağlanması,
- Öğrencilerin bilimsel araştırma basamaklarında daha aktif rol almasının teşvik edilmesi,
- Geniş örneklemeler ile farklı ölçekler kullanılarak araştırmalara yönelik tutum ve farkındalık düzeylerinin ölçülmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Öztürk A, Kaya N, Ayık S, Uygur E, Cengiz A. (2010). Hemşirelik Uygulamalarında Araştırma Sonuçlarının Kullanımında Engeller.İstanbul Üniv Florence Nightingale Hemşire Yo Derg 2010;18(3): 144-155.
2. International Council of Nurses.Position statements nursing research. (internet). Ulaşım adresi:
3. http://www.icn.ch/images/stories/documents/publications/position_statements/B05_Nsg_Research.pdf, (Ulaşım Tarihi: 02.03.2014)
4. Conn, V. S. Editorial: Nurse researchers begin as undergraduate students. West J Nurs Res 2007;29(3): 255-257.
5. Mattila LR, Koivisto V, Haggman-Laitila A. Evaluation of learning outcomes in a research process. Nurse Educ Today2005; 25: 487-495.
6. Temel AB, Uysal A, Erkin Ö, Koçer A. "Hemşire öğrencilerin hemşirelikte araştırma ve gelişmelere yönelik farkındalık ve tutumu" ölçeğinin Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirliği. DE Üniv Tıp Fak e-Derg 2008;1(2): 108-123.
7. Toraman Uysal A, Bayık Temel A, Kalkım A, Balyacı EÖ. Klasik ve entegre eğitim modeli ile öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutum ve farkındalıkları.DE Üniv Tıp Fak e-Derg 2013;6(3): 132-138.
8. Phillips RM. Creative classroom strategies for teaching nursing research. Nurse Educ 2014;39(4): 199-201.
9. Demir Y, Ak B, Çıtak Bilgin N, Efe H, Albayrak E, Çelikpençe Z, Güneri N. Hemşirelik uygulamalarında araştırma sonuçlarının kullanımındaki engeller ve kolaylaştırıcı faktörler. Çağdaş Tıp Dergisi 2012;2(2): 94-101.
10. French B. Evaluating Research For Use İn Practice: What criteria do specialist nurses use? J Adv Nurs2005;50(3): 235-243.
11. Holleman G, Eliens AG, Van Vliet M, Van Achterberg T. Promotion of evidence-based practice by professional nursing associations: literatüre review. J Adv Nurs 2006;53(6): 702-709.
12. Kelleci M, Gölbaşı Z, Yılmaz M, Doğan S. Bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin araştırma yapma ve araştırma sonuçlarını bakımında kullanma ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. Hemşire Araşt Gelişt Derg 2008;10(2): 3-16.
13. Meijers JMM, Janssen MAP, Cummings GG, Wallin L, Estabrooks CA, Halfens RYG. Assessing the relationships between contextual factors and research utilization in nursing: systematic literature review. J Adv Nurs2006; 55(5): 622-635.

14. Moch SD, Lonsdorf A. Academic partnerships: Joining Students and Clinicians in Research. *Nurs Manage*2014;22(5): 13-15.
15. Jamerson PA, Fish AF, Frandsen G. Nursing student research assistant program: A strategy to enhance nursing research capacity building in a magnet status pediatric hospital. *Appl Nurs Res* 2011;24: 110–113.
16. Björkström ME, Johansson IS, Hamrin EKF ve Athlin EE. Swedish nursing students' attitudes to and awareness of research and development within nursing. *J Adv Nurs* 2003;41(4): 393–402.
17. Irvine F, Gracey C, Jones OS, Roberts JL, Tamsons RE, Tranter S. Research awareness: Making learning relevant for pre-registration nursing students. *Nurse Education in Practice* 2008; 8: 267–275.
18. Halabi, JO, Mansour AH. Attitudes of Jordanian nursing students towards nursing research. *J. Res. Nurs*2010;17(4): 363–373.
19. McNelis AM, Ironside PM, Zvonar SE, Ebright PR. Advancing the science of research in nursing education: contributions of the critical decision method. *J Nurs Educ* 2014,53(2): 61-64.
20. Veeramah V. Utilization of research findings by graduate nurses and midwives. *J Adv Nurs*2004;47(2): 183–191.
21. Blenkinsop, C. Research: an essential skill of a graduate nurse? *Nurse Educ Today* 2003;23(2): 83-88.